

Desgrippes Georges: Etudes sur Pascal. De l'automatisme à la foi.

Collection »Cours et Documents de Philosophie.« In-8^o, Paris, Téqui, str. 136.

Cilj je ove knjige da u novom svijetlu prikaže metodu kojom se je Pascal služio pri obraćanju nevjernika. Neumoljiva argumentacija koja sili čovjeka da prihvati kršćanstvo izložena je vrlo pomno i precizno. Naročito je dobro istaknuta psihološka strana obraćenja i motivi uzeti sa strane volje i srca čovjekova. Posljednja studija izlaže stav Pascalov prema naravnoj teologiji — pitanje koje je bilo vrlo diskutirano otkad je izašla Bergsonova knjiga »Deux sources de la morale et de la religion«. U prilogu se nalazi poredba Pascalovih i Descartesovih ideja o fiziološkom i psihofiziološkom automatizmu.

D. G.

J. Makanec: Marksistička filozofija prirode. (Mala knjižnica Matice Hrvatske. Nova serija. Kolo III. Svezak 14.) 95 strana. Zagreb 1938. Stoji 22 dinara.

Dobro primjećuje pisac ove vrijedne popularne knjižice da »iz obračuna s filozofijski tako beznačajnim protivnikom, kao što je dijalektički materijalizam, ne može za filozofijsku nauku nastati neka naročita korist«, ali da je ipak potrebno širokom krugu filozofijski neobaviještenih intelektualaca, koji postaju žrtve marksističkih falsifikata nauke i filozofije, »da se dijalektički materijalizam demaskira, da se pokaže njegova zaostalost u shvaćanju vanjskoga svijeta, da se razotkrije diletantska neizradenost i primitivnost njegovih osnovnih pojmova, da se pokaže ilegittimnost njegova pozivanja na prirodnu znanost«. U kratkim, zanimljivo pisanim poglavljima obrađuju se pitanja dijalektičke metode, prirode i duha, mišljenja i stvarnosti, anorganskog i organskog svijeta. Dijalektički se materijalizam piscu pokazuje kao »umjetna intelektualna magla, iza koje razbijena vojska materijalista pokušava da se pribere i ponovno sredi svoje redove«. Međutim, »sudbina je dijalektičkog materijalizma u filozofiji zapečaćena, a za razliku od ostalih filozofijskih sustava, koji su se s vremenom preživjeli, za nj se ne će moći reći ni to, da je bar malo oplodio ljudsku misao.«

Dr. Vilim Keilbach

Dr. Deutsch: Ärztliche Kritik an Konnersreuth! Wunder oder Hysterie? 109, VI Seiten. Lippstadt (Verlag C. Jos. Laumanns) 1938. Stoji RM 1,25.

Katolički liječnik dr. Deutsch odavno je poznat kao jedan od najžešćih protivnika Konnersreutha. U svojoj novoj brošuri zastupa mišljenje da »tragikomedija Konnersreutha nije religiozna stvar, nego da spada u područje medicine, u psihopatologiju (u nauku o duševnim oboljenjima)«. Svoj sud napisao je dr. Deutsch u čvrstom uvjerenju da slučaj Terezije Neumann nije čudo, već zagonetno histeričko doživljavanje. Doznajemo za čitav niz sumnjivih momenata, uslijed kojih je zbilja teško vjerovati u nadnaravnost Terezijinih doživljaja. Glavne sam stvari iznio u svom članku o psihologiji stigmatizacije (Bogoslovska smotra, br. 3, 1938). Najsumnjivija je svakako činjenica da se Terezija stvarno ne odaziva želji

svog Ordinarijata i Svetog oficija, koji su za novi pregled u jednoj klinici. U pismu Svetog oficija (I—1937) nalazi se navodno formula, da će Terezija biti proglašena neposlušnom (*»inoboediens declarabitur«*), ako se bude protivila novom pregledu. Dodana je navodno i klauzula, da će u tom slučaju biti isključena od svetih sakramenata. Sad je situacija ova: Terezija je sa svoje strane spremna da ide na novi pregled, ali — kako piše jedno glasilo *»konnnersreuthskog kruga«* — u ekstazi ujedno izjavljuje da se neće više vratiti. Zato se njen otac nepopustljivo brani protiv svakog novog pregleda. Nije li to možda vješto izigravanje crkvene vlasti? Time, naravski, nije pozitivno rečeno da se radi o prijevari. Samo se čovjek i nehotice pita: Nije li sad vrijeme da Sveti oficij pretvori svoju *»želju«* u jasnu zapovijed?

Dr. Vilim Keilbach

G. Wunderle: Zur Psychologie der Stigmatisation. Der erste Versuch einer zusammenhängenden Darstellung im Lichte der neuen Religionspsychologie. 95 Seiten. Paderborn (Schöningh) 1938. Stoji RM 2,20.

U ovom spisu objelodanio je G. Wunderle, sveučilišni profesor u Würzburgu, predavanja što ih je u zimskom semestru 1937/38 godine držao o psihologiji stigmatizacije. Ta su predavanja, doduše, nastala kao plod dugogodišnjeg zanimanja za stigmatiziranu Tereziju Neumann, ali se u njima s načelnog stanovišta raspravlja o stigmatizaciji uopće. Pisac nikako ne drži da je riješio taj zamršeni problem, ali ga je svakako s mnogo strana lijepo osvijetlio. U svemu dobro razlikuje između psihološkog i mističnog aspekta stigmatizacije. U zanimljivom razlaganju uvjerljivo pokazuje kako se s psihološkog gledišta može tumačiti činjenica da u istočnim crkvama nema stigmatizacije. Njihovo tradicionalno shvaćanje Krista, koje je pretežno i prvenstveno shvaćanje glorificiranog Krista, ne pruža potrebne duševne preduvjete za intenzivno proživljavanje muke Kristove. Time, naravski, nije rečeno da je stigmatizacija kod istočnih kršćana nemoguća, nego je na taj način samo pozitivno razumljivo da Bog i u svojim čudesima nadovezuje na duševne dispozicije. Glavni je rezultat piščevih izvoda uvjerenje, da je u principu moguća naravna stigmatizacija čisto psihogenog podrijetla. Meni se čini da je taj rezultat dovoljno dokazan. — U literaturi nove psihologije religije ova knjižica ima veliko značenje.

Dr. Vilim Keilbach

J. Hasenfuss: Die moderne Religionssoziologie und ihre Bedeutung für die religiöse Problematik. 8^o, 401 S. Paderborn (Verlag F. Schöningh) 1937. Stoji RM. 14.

Ovo je djelo dedicerano profesoru G. Wunderleu, a izrađeno je kao habilitaciona radnja univerziteta u Würzburgu. Njegov je predmet vrlo savremen i aktualan. Uglavnom se tu radi o jednom referatu o različnim strujama moderne sociologije religije s kratkom kritikom. Često imamo po čitave strane citata. To nije prigovor, jer se vještim izborom tekstova može čitaoca najbolje upoznati sa stanovištima različitih autora. Građivo se u mnogom pogledu podudara s onim što nam je već poznato iz filozofije i psihologije religije. Utoliko bi možda koji čitalac mogao biti razo-